

Belediye otobüsüne binemeyince arka taraf hep boştur.
Erkekler işte iken ev hanımları akşama kadar hiçbir iş yapmazlar.
Ev hanımlarına göre çalışan erkekler akşama kadar çarşıdadır.
Arabası olan her insan zengindir.
Evi ve arabası olan insanlar mutludur.
Bütün küçük bıyıklı erkekler gericidir.
Bıyıkları dudaklarının kenarından sarkan erkekler ülkücüdür.
Bıyıklar eğer ağzın içine giriyorsa solcudur.

Bütün türbanlılar dindardır.
Kavga edenler birbirini sevmiyordur.
Hiç kavga etmeyenler birbirini seviyorlardır.
Bütün üst düzey devlet yöneticileri görevini kötüye kullanır.
Bütün öğretmenler çok bilgilidir.
Kaynanalar kötü niyetlidir.
Yemeğin tadına bakmadan tuz atarız.
Uzun kuyruklar hep bana rastlar.
İnsanları bir bakışta tanırız hep.
Hiçbir şey yapmazsak başarı kendiliğinden gelecektir.
Önyargılı olmak her zaman kötüdür (bu da bir önyargıdır J).
Yukarıdakilerin hepsi toplumumuzun önemli önyargılarıdır. Hepimizde bir miktar önyargıllık var.
Önyargılarım yüzünden o kadar çok hata yaptım ki hangi birini söyleyeyim. Aslında hepimizin bu önyargılarımız yüzünden kıldığı o kadar çok kalp var ki... “Benim ön yargılarım yok” diyen insan ya yalan söylüyordur ya da farkında bile değildir ön yargılarının. Hepimiz zaman zaman ön yargılarımızın mahkûmu olduk. Einstein öyle demiş “önyargıları parçalamak atomu parçalamaktan zordur.”
Önyargılı olmak bizi çevreye kapatıyor.
Önyargılı olmak gözlerimizi kör ediyor.
Önyargılı olmak mantığımızı ipotek altına alıyor.
Önyargılı olmak başkalarını hemen “ötekileştiriyor.”
Önyargılı olmak ayırıyor “ben – biz ve diğerleri.”
Biz de onlara göre “ötekiyiz.”
Önyargılı olmak her şeye peşinen gardını almaktır. Hayata karşı, insanlara karşı, olaylara karşı...
Önyargı bize hayatta sonsuz sayıda ihtimal olduğunu unutturuyor, bu yüzden hayatımız hep bir şeylere şaşırarak geçiyor. Herhangi bir önyargıyla yaklaştığınız bir insan beklentinizin dışında davrandığında birden “ezberiniz bozuluyor”, şaşıyorsunuz, pişman oluyorsunuz.
Önyargılarımız nedense genelde olumsuzdur. Farkında olmadan hayatımızı, başarılarımızı, ilişkilerimizi en çok etkileyen faktörlerdendir şu üçü: Önyargılar – Bakış açısı – Alışkanlıklar.
Önyargılarımızın edinilmesi veya ortaya çıkması da çok ilginçtir.
Annemiz, babamız veya kardeşimiz korktuğu için köpekten korkarız.
Arkadaşımız gidip yemek yediği için o lokantanın yemekleri güzeldir.

Başkalarının çocuğu, annemiz “o köylü çocuğu” dediği için kötüdür.

Büyüklerimiz küpeli ve saçları uzun olan erkekleri sevmedikleri için biz de sevmeyiz.

“Bir kimsenin bir şeyi bildiğini kontrol etmeksizin kabul ettiği şeylerin tümüdür” diye tanımlar felsefe önyargıyı. “Kontrolsüzce kabul ettiğimiz şeyler.” Biz çoğunlukla başkalarının yorumlarını (kesin olarak bilmediklerini yani) kendimiz için bilgi kaynağı olarak kabul ederiz. Onların yorumlarını referans kabul ederiz. Bu değişmezdir artık. Onlar da başkalarının yorumlarını bilgi kabul ettiler. Böyle olunca düşünce ve yorumlar “bilinmeyen gerçeklerin” önüne geçmektedir. Uzun yıllar televizyon kanalları sarı – kırmızı bayrak taşıyan gençleri ve insanları, sakallı ve çarşafly insanları, türbanlıları her gün haberlere ve tartışma programlarına hoş olmayan görüntüler eşliğinde getirdiler. Toplumda ise bu insanlara hâlâ etkisi devam eden bir önyargı oluşmasını sağladılar. Toplamı önyargılı kişilerden oluşan bir toplum haline geldik, sanki “başka bir şekilde bakamazsınız, düşünemezsiniz” dediler bize, esir kampı gibi.

Bakın en etkili önyargılarımızdan biri. Manken deyince aklımıza hep bayan gelir. Önyargılar fikirlerimizi boşluğa bırakır. Bir düşünce, fikir, çözüm, bakış, artık adına ne dersiniz, önyargıdan ne kadar uzaksa o kadar geçerlidir. Önyargılar problemleri de çözülemez hale getirir. Bizi problemin kapsama alanında tutar. Bakış açımızla tutumlarımızı ipotek altına alır. Olumsuz tutumlar önyargıların yan etkileridir. Alışkanlıklar da tutum ve önyargıların kronikleşmiş halidir. Bir profesör öğrencilerinden, bir karıncanın çevresindeki hayvanları nasıl ayırabileceğini karınca gibi düşünmelerini istemiştir. İşte sonuç: Karınca hayvanlar âlemini iki sınıfa ayırır:

Aslan, kaplan ve çingiraklı yılan gibi şefkatli ve iyi huylu hayvanlar.

Piliçler, ördekler ve kazlar gibi yırtıcı hayvanlar.

“Her şey sizin görüşünüze bağlıdır.” Kendi bakış açımız sadece bize göre doğrudur.

Bir köyde iki genç kavga etmişler. Gençlerden biri yaralanmış. Olaya jandarma el koymuş. Diğer genci yakalayıp götürürlerken köyün sınırlarını çıkıp daha önce hiç görmediği yeni yerler gördükçe genç şaşkınlıktan kendini alamıyormuş. Bir yere gelince durmuş, iki jandarmanın ortasında uzun uzun etrafına bakmış. Jandarmalardan biri gence “ne duruyorsun, yürüsene” deyince genç şöyle demiş: “ben dünyanın bu kadar büyük olduğunu bilseydim hiç size yakalanır mıydım.”

Bir konferansta siyah renkli üzerinde gri çizgiler olan bir gömleğimi giymiştim. Bakış açısını anlatırken birden aklıma geldi, sordum “gömleğimi nasıl tarif edersiniz, gömleğim nasıl görünüyor” diye. Aşağı yukarı herkes aynı şeyi söyledi: “rengi siyah, gri çizgili.” “başka nasıl tarif edersiniz?” dedim. Az öncekilerden farklı bir cevap gelmeyince “şöyle olamaz mı” dedim. “Gri renkli çok kalın siyah çizgileri var”. Unutmayalım, her doğrunun iki yüzü vardır birini kabullenmeden önce iki taraftan da bakmış olmak her zaman daha iyidir.

Malezya’ nın ortalarında henüz tekerleğin bile bilinmediği bir kabile bulunur. Bu kabilenin reisi o zamanlarda hızla gelişen Singapur’ a gezmeye götürülür. Adamı uçağa bindirirler, son model arabalarla gezdirirler, gökdelenleri, alışveriş merkezlerini gösterirler, şehir hayatını tanıtırılar. Bir taraftan da merak edilmektedir. Bu adam kabilesine varınca neler anlatacak? Çadırına gizli kameralar yerleştirilir. Reis gördüklerinden neleri anlatacak acaba? Reis halkına hararetle ancak on kişinin taşıyabileceği ve kendilerine günlerce yetebilecek kadar çok olan yüzlerce insanın ancak yiyebileceği muzı anlatır. Ne uçak, ne arabalar, ne gökdelenler, ne de şehir dikkatini çekmiştir. İnsanlar bildiği kavramlar kadar düşünür. Kabile reisi iki tekerlekli el arabası üzerinde on kişinin taşıyabileceği kadar çok muzı taşıyan adamdan etkilenmiştir. Çünkü onun dağarcığında var olan ve hayatının anlamı olan şey muzdur, daha çok muzdur.

Hipnoterapist Dr. Milton Erickson’ un çocukluğu bir çiftlik evinde geçer. Bir gün babasının, inekleri ahıra sokmak için büyük bir uğraş verdiğini görür. Babası, boynuna bağlı ipten tüm gücü

ile hayvanı ahıra çekmeye çalışıyor, başarılı olamıyordu. Ailenin diğer fertleri de babalarına yardım için ipe asılıyor yine bir yararı olmuyordu. Küçük Erickson fark ettirmeden hayvanın arkasına geçerek kuyruğundan tutar ve var gücüyle çeker. İnek birden Erickson' u da arkasından sürükleyerek ahıra girer. Her şeyi değiştirebilmek için önce tavrını değiştir, ineği kuyruğundan çek. **SORUNU FARKLI TANIMLARSANIZ SONUCU VE ÇÖZÜMÜ DE FARKLI DÜŞÜNÜRSÜNÜZ.**

Okul yıllarında iken satır çizgilerinin dışına çıkanlara, resmin dışını da boyayanlara, matematik problemlerini öğretmenin istemediği gibi çözenlere, uygun adım yürüyüşe sağla başlayanlara, harfleri yaparken ters yönden başlayanlara, defteri tersinden kullananlara... hatırlayın hepsine çatlak derdik. Kaç kişi harfleri birinci sınıfta öğrendiği gibi yapıyor şimdi. Çizgisiz kâğıdın altına çizgili kâğıt koyarak ödev hazırlamak öğretildi bize. Hiçbir öğretmen "altına kâğıt koymayın çocuklar, varsın eğri olsun önemli değil" demedi. Kaç öğretmen çocuklarına harfleri satırın dışına taşırdı diye "aferin" dedi.

Farklı bakış açılarına saygıyı öğrenemediğimiz için insanların birçoğu farklı olmaktan çekiniyor. Biz, bizim gibi olmayanlara deli diyoruz. Onlar da kendileri gibi olmadığımız için bize deli diyor. Dışardan bakınca kimin akıllı olduğu belli değil. Öyleyse...

Beyin daha iyi bir bilgiye rastlayıp almadıkça eski bilgiyi silmez. Bu bize şunu gösteriyor: birçok insanın neden gelişip değişemediğini. Beyin yeni bilgiye ulaşamayınca eski bilgiler kemikleşiyor. Artık en doğru onlardır. Bu durum tutumlar ve önyargılarla birleşip sonra alışkanlıkları oluşturuyor. Dikkat ettiyseniz hep bu tür insanlar düşüncelerinden ve yorumlarından taviz vermezler. Kendi bildiklerini en doğru kabul ederler. En çok gürültü bunlardan çıkar. Yani yerinde sayanlardan.

"İnsanların değişmesine yardımcı olmak aşağıdaki konulardan hangisinde daha zordur?" diye bir anket yapılıyor. Sonuçlar ilginç: Kişilik özellikleri % 56, alışkanlıklar % 28, tutumlar % 8,8, iş becerisi, bilgi ve zaman yönetimi % 2.

Alışkanlıklar ataleti beraberinde getirir. Ataletle asalet yakalanmaz.

Fizikçi, matematikçi, kimyacı, jeolog ve antropologdan oluşan bir heyet bir araştırma için arazide bulunmaktadır. Birden yağmur bastırır. Hemen yakındaki bir arazi evine sığınır. Ev sahibi bunlara bir şeyler ikram etmek için biraz ayrılır. Hepsinin dikkati soba üzerinde toplanır. Soba yerden 1 m. kadar yukarda, altındaki dizili taşların üzerindedir. Sobanın niçin böyle kurulmuş olabileceğine dair bir tartışma başlar. Kimyacı, "adam sobayı yükselterek aktivasyon enerjisini düşürmüş, böylece daha kolay yakmayı amaçlamış"; fizikçi, "adam sobayı yükselterek konveksiyon yoluyla odanın daha kısa sürede ısınmasını sağlamak istemiş"; jeolog, "burası tektonik hareketlilik bölgesi olduğundan herhangi bir deprem anında sobanın taşların üzerine yıkılmasını sağlayarak yangın olasılığını azaltmayı amaçlamış"; matematikçi, "sobayı odanın geometrik merkezine kurmuş, böylece de odanın düzgün bir şekilde ısınmasını sağlamış"; antropolog, "adam ilkel topluluklarda görülen ateşe tapmanın daha hafif biçimi olan ateşe saygı nedeniyle sobayı yukarıya kurmuş". Bu sırada ev sahibi içeri girer ve ona sobanın yukarda olmasının nedenini sorarlar., Adam cevap verir: - "Boru yetmedi."

Önyargı, alışkanlıklar ve bakış açısı seçeneklerinizi sınırlar. Seçenekleriniz ne kadar çoksa hareket ve kapsama alanınız o kadar geniş olur. İki büyük güçlükten biri eski alışkanlıklardan vazgeçmek; ikincisi de bunu nasıl yapacağımızı bilememektir. **ALIŞKANLIKLAR İNSANI SÜRÜNÜN BİR PARÇASI YAPAR, FARKLI OLMAK DEĞİŞMEKSE LİDER YAPAR.**

Uğur ATASEVEN'İN "HATALIYSAM ARA" adlı kitabından alıntılanmıştır.

EİNSTEİN' İ HAKLI ÇIKARMAK

UĞUR ATASEVEN tarafından yazıldı

Pazartesi, 06 Mayıs 2024 03:10 - Son Güncelleme Pazartesi, 06 Mayıs 2024 03:10
